

A lázadást leverték

x329mszp x329szdsz Demszky Gábor
szdsz = mszp konfliktus, a hatalmi harc elemeire a koalíción először
Az SZDSZ első kitérés kísérlete nem sikerült *valóban tükörben*

A hatalomért mindent! Valahol, valakik ezt sugdossák Demszky Gábor főpolgármester, SZDSZ-elnök fülébe, és ő jó tanítvány. A balliberális média kedvenc kirakatpolitikusa nagyra törő terveket dédelget. Miniszterelnök akar lenni, és legalább tíz százalékot szeretne elérni az SZDSZ-szel a következő parlamenti választásokon.

Demszky Gábor úgy gondolta, céljainak megvalósításához először le kell válni az MSZP-ről és megpróbálni jobbra nyitni. A próbajátékra a Fővárosi Közgyűlés tűnt a legjobb terepnek. Az első komolyabb csapáshoz a használt hannoveri villamosok vásárlása kapcsán kirobbant SZDSZ-MSZP „ellentétet” látták jónak a taktika kiöltői. A vásárlást a fővárosi SZDSZ ellenezte, míg a koalíciós partner MSZP és az ellenzékben lévő Fidesz együttesen támogatta. Az MSZP-Fidesz közös szavazás után Demszky azonnal bejelentette, hogy felbontottnak tekinti a koalíciót. Ezután kölcsönös vádaskodások következtek.

Néhány napig egymás pocskondiázásával voltak elfoglalva, ami nem újdonság, hiszen az 1998 novemberében megalakult fővárosi MSZP-SZDSZ-koalíció egyfolytában „marakodik”. Tehát ez a szakítópórába már régóta lappangott a koalícióban. A szocialisták azt is jelezték ezeken a vitanapokon, ha Demszky nem enged, akkor amellett, hogy benyújtanak egy 12 milliárdos pluszcsomagot a főváros idej költségvetésének elfogadásakor, amit természetesen a Fidesz is támogat, esetleg bojkottálják annak elfogadását. Ez akár időközi választások kiírására is elvezethet. A Fidesz sem csinált titkot abból, hogy minél mélyebbre nyomják a Budapestet immár évtizede romboló Demszky Gábort és csapatát, annál jobb lesz a városnak...

Azonban a történet e ponton váratlan fordulatot vett. Bár Demszky Gábor lépten-nyomon azt nyilatkozta, hogy nem akar egyeztetni Kovács László MSZP-elnökkel, azért csak beadta a derekát és elzarándokolt a szocialisták vezetőjéhez. A találkozón gyors megállapodás született: *lesz villamos, lesz költségvetés, marad a koalíció.* Gyorsan a szőnyeg alá söpörték az ellentéteket.

Sok hűhó...

Böhm András, az SZDSZ fővárosi frakcióvezetője, Demszky frontembere úgy nyilatkozott, hogy az MSZP a hannoveri villamosok megvásárlásának megszavazásával súlyosan megszegte a koalíciós szerződést, így a szabad demokratáknak nem áll érde-

kükben a koalíció fenntartása, azt megszüntnek tekintik. Ugyanakkor a költségvetés elfogadása lehet az egyik feltétele annak, hogy a koalíciós szerződést újratárgyalják. Gy. Németh Erzsébet, az MSZP fővárosi frakcióvezetője szerint nem szerencsés, hogy a már megtárgyalt villamosügyet újra napirendre tűzzék, mert Demszky ezzel fenyegette meg a közgyűlést. De ha a főpolgármester ezt mégis keresztülviszi, akkor sem lát olyan okot, ami miatt a szocialistáknak a vásárlásra korábban meghozott igen döntését meg kellene változtatni.

Vajda Pál MSZP-s főpolgármester-helyettes pedig arról beszélt, hogy csúsztatás az SZDSZ és Demszky Gábor részéről, miszerint megszegték volna a közbeszerzési törvényt. Az volt az egyik Demszky-vád, hogy korrupciógyanús ez a vásárlás, mert nem írtak ki közbeszerzési pályázatot. És ha Demszky Gábor elvonná a két szocialista főpolgármester-helyettesi funkciót, akkor azt nem hagynák válaszlépés nélkül. A testület is elvonná a főpolgármester hatáskörét.

Vagyis a dolog kezdtek visszajára fordulni. A villamosüggyel a professzionálisan politizáló szocialisták megmutatták Demszkynek, merre hány méter, magyarul, ha nem működik együtt az MSZP-vel, akkor könnyen kisebbségbe kerülhet és ez beláthatatlan következményekhez vezethet.

Mandur László, az MSZP budapesti elnöke egy tévévitában azt mondta, hogy nincs szó nagykoalíciós főpróbáról, hiszen nem tudhatták – bár voltak elképzeléseik bizonyos sajtómegnyilatkozásokból –, hogy a Fidesz és a MIÉP hogyan viszonyul a villamosvásárláshoz. Nem volt egyeztetés, és pusztán szakmai alapú döntés született, mondta akkor, amikor együtt szavaztak a Fidesszel. Arra a kérdésre, hogy a Fidesz részéről mennyi volt ebben a politikai huncutság, a koalíciós partnerek provokációja, nem tudott válaszolni. De, tette hozzá, azt a Fidesz is hangoztatta, hogy ezek a villamosok szakmailag megfelelnek, és ha ez jó a budapestieknek, akkor ebben nem kell politikai összekacsintást feltételezni.

Megjegyzendő és fontos momentum, hogy a szocialisták a legnagyobb fenyegeté-

sek közepette sem léptek ki a koalícióból. Demszky kijelentését, hogy kisebbségben is elkormányozza Budapestet, a szocialisták csak erős felindulásból született ostobaságnak tekintik. Nagy Sándor, az MSZP parlamenti frakcióvezetője egy Demokratának adott korábbi interjújában pedig már arról beszélt, hogy Demszky Gábornak megterhelő lehet a két tisztség ellátása és nem zárható ki, hogy a főpolgármester ezért egyre többet hibázik, mondhatni, kezd kóros tüneteket mutatni.

Horn Gábor, az SZDSZ OT elnökségi tagja, parlamenti képviselője viszont úgy vélekedik a fővárosi csetepatéről, hogy abszurd az a szocialista vélemény, mely szerint Demszky Gábor főpolgármester okozta volna a koalíció szakadását.

– Majd egy éve folyik már a kötélhúzás – mondta a képviselő –, hogy csak a kábelügyet említsem, amelyben szintén az MSZP-s Vajda Pál főpolgármester-helyettes volt érintett, de a forrásmegosztásban is elmentés véleményét vallott a fővárosi MSZP-frakció. Számomra egyértelmű, hogy a szocialisták miatt került a fővárosi SZDSZ olyan helyzetbe, hogy más választása nem maradt a főpolgármesternek, mint hogy úgy érezze, a szocialistáknak nem fontos az SZDSZ-el való koalíció.

Ezen látszólag éles véleménykülönbségek ellenére sokan vallják, hogy külön érdekessége, értelmezése is lehet ennek a vitának: vajon mindez az MSZP tudtával történt-e vagy sem. Mondják, *feltételezhető, hogy Kovács Lászlóék ismerték a forgatókönyvet, az MSZP-SZDSZ-vezetők között volt egyeztetés.* És azért lehetett ilyen élet-szerű ez a színjáték, mert még az is elképzelhető, hogy sem az MSZP budapesti elnöke, sem a közgyűlés frakcióvezetője nem volt beavatva a dolgok menetébe, így ők halálos komolyan vették a villamosügyet.

Hogy az MSZP ismerhette ezt a forgatókönyvet, azt az is bizonyítja, hogy talán ennek volt tulajdonítható az a hosszantartó türelem, amit a szocialisták tanúsítottak az elmúlt egy évben. Hiszen Demszky Gábor majd egy éve pofozza az MSZP-t a Fővárosi Közgyűlésben, majd az elnökké választása után országosan is, és ezekre a pofokra semmilyen agresszív vagy sértődött reakció nem érkezett a szocialisták részéről. Igaz, arról még a jól informált szabad demokraták és főleg Demszky Gábor sem tudhattak – a titkos paktumoknak is lehet még titkosabb része –, hogy éppen az éves költ-

ségvetés elfogadása előtt és egy pitinek is mondható fővárosi villamosügy kapcsán borul ki a bili.

Hogy ebben mi az üzlet? Az MSZP megmutatta Demszkynak, hogy hiába ugrál, araszol középre, szövöget terveket a jobboldali „paktumról”, ő már nem önálló, sem a hatalmában, sem a politikai döntéseiben. Ezért jött, mint derült égből a gumibot, a hirtelen megegyezés. Az SZDSZ a hatalmát ugyanis mind 1994-ben, mind 1998-ban csak az MSZP hathatós segítségével tudta megtartani.

Nyitnikék

– Hogy Demszky Gábor elnökké választása milyen hatással lesz a SZDSZ-re, azt majd csak akkor lehet megmondani, ha túl vagyunk a választásokon – válaszolta kérdésünkre Horn Gábor. – Egyelőre az előbbieken felvázolt forgatókönyv szerint a szerény jobbra nyitással, a szocialisták tudtával való MSZP-beismerléssel emelkedett a párt népszerűségi mutatója. Bár ennek is volt ára, mert bizonyos balliberális emberek nem vették jó néven a Demszky-féle attrakciót, miszerint az SZDSZ a jövőben élesen elkülönül az MSZP-től és nyit a jobbközép irányába. Ami logikus lépés egyébként, hiszen itt veszítettük el a legtöbb szavazót 1998-ban, az MSZP-vel való kormányzásra lépéskor. De meg kell hogy mondjam, Tamás Gáspár Miklós, vagy Eörsi István és még sokan mások jobboldalelleses főbiában szenvednek. Amit én értek, csak meg nem értek, talán az életkori különbözőség és az ebből eredő sajátosságok miatt. Ugyanakkor hangsúlyozom, a Fidesz–SZDSZ-szövetség vagy koalíció egyelőre nagyon elméleti felvetés. Persze vannak olyan személyek, akik adott esetben összeköthetik a két pártot. Persze semmi nem zárható ki, hiszen ki gondolta volna akár 1997-ben is, hogy a liberális Fidesz és a nagyon is konzervatív kisgazdapárt koalícióra lép, Torgyán József képviselőjelölteket léptet vissza a Fidesz javára. Előállhatnak meglepő helyzetek a politikában, akár olyan is, amikor az SZDSZ-nek lesz választási lehetősége a jobb és a bal között. Izgalmas kérdés, de mint mondtam, korai ennek a taglalása.

Jobbra át

Az SZDSZ nem most próbálkozik először a jobbra áttal. Megtette már olyankor is, amikor az elhatározásai, a cselekedetei egyértelműen a baloldal felé vitték, vagyis 1993–94-ben. A magyarázat egyszerű: a közepén felvett mandátumokkal gazdagította a liberális és baloldali szavazatait. Ezzel a lépéssel olyan mandátumokat is meg tudott szerezni, amelyeket a nyílt baloldaliság vállalásával nem lett volna képes bezsebelni.

Az lehet az egyik értelmezési lehetősége a mostani történéseknek, hogy a Demszky vezette Szabad Demokraták Szövetsége azért húz középre, hogy ott megerősödve újra partnere lehessen az MSZP-nek és vigyen valami többletet. A kérdés itt is az, hogy ebben a gyorsan elhervadt jobbközépre nyitásban mennyi szerepe van az MSZP-nek, avagy mit titkol a Demszky-csapat.

Az utóbbit csak a bennfentesek tudhatják, hiszen a média által ajnározott balliberális kirakatpolitikus jobbra mozdulásakor ugyanolyan támadó jelzőket aggatott a Fideszre, mint amelyet az MSZP-re. Vagyis úgy egyensúlyoz, hogy a pártjában sem tudják, mit akar valójában.

Aztán van olyan feltevés is, ami leegyszerűsíti a képletet, miszerint Demszky Gábor mögött komoly francia kapcsolat van, mind gazdasági érdekeltségekben, mind balliberális politikai támogatottságban. Ez a kapcsolat a pénzsűkös esztendőkhöz hozhat valamit a konyhára. Tehát „no ideológia”, csupán a hatalomba kerülés és az abban maradás számít.

Látens politika

A legtöbb elemző számára teljesen valószínűtlen feltételezés az, hogy a Fidesz és az SZDSZ közeledése a választások második fordulójá előtt konkrét formát öltene. Nem tapasztalják, hogy az SZDSZ bármit is tenne annak érdekében, hogy elfogadhatóbb képet nyújtson saját magáról a jobbközép, illetve a Fidesz számára. Azaz, Demszky akciója lehetett csupán teszt is: vajon hogyan reagál rá a másik oldal?

A Fidesz véleményét Rogán Antal parlamenti frakcióvezető-helyettes fejtette ki lapunknak:

– Teljesen alaptalan, még csak a gondolatának a felvetése is, hogy bármi kapcsolat lehet a két párt között. Az SZDSZ-szel nem szeretnénk koalícióra lépni, mert ez a párt 1994-ben, amikor frigyre lépett az általuk is ősellenségnek tekintett kommunistákkal, tulajdonképpen elszabotálta a rendszerváltást, és akkor még finoman fogalmazok. Tehát a Fideszben nincs fogadókészség az ez irányú törekvésekre. Továbbá, a mostani koalíció eredményei remélhetőleg a 2002-es választásokon olyan helyzetet teremtenek, hogy nem lesz szükség az SZDSZ és Demszky Gábor támogatására. És azt sem hiszem, hogy lennének a mai Fideszben olyanok, akik azon gondolkodnának, hogy bármit is kezdenének az SZDSZ-szel. Már ha egyáltalán bejutnak a parlamentbe, mert azt sem lehet kizárni, hogy az SZDSZ esetleg nem éri el a bekerüléshez szükséges küszöböt.

A látens politika azonban nagyon veszélyes tud lenni, mert az is tény, ismerik el sokan, hogy a választásokon történtek után le-

het csak megmondani, a talpon maradó erőkből milyen kormányképes kombinációk alakulhatnak ki. Ez olyan külső szempontokat visz bele a folyamatokba, amelyeket még csak megjósolni sem lehet. Itt ugyanaz a kérdés, mint a kisgazdák esetében volt 1998-ban. Hogy a Fidesz végül is a kisgazdákkal együtt kormányoz, az a választói akarat kényszerítő ereje alatt történt. Csak így kerülhetett hatalomra a polgári oldal. Ha tehát bármilyen okból egy Fidesz–SZDSZ-koalíció jönne létre 2002-ben, az nem a mostani folyamatok belső logikájából következne, hanem a választás után előállt kényszből.

Vannak, akiknek az SZDSZ közeledése a Fideszhez nem is olyan képtelen gondolat. A szavazók 1998-ban megbüntették az SZDSZ-t, mert összeállt az MSZP-vel. Ez a városias közép-reteg hajlandó lenne elfogadni a jobbra nyitást, ha azt tapasztalnák, hogy újra az MSZP-től való távolodás a cél. Úgy éreznék, hogy ismét van alapja a visszatérésnek az SZDSZ-hez.

Erre utalhat az is, hogy Demszky Gábor és a volt SZDSZ-elnök Tölgyessy Péter vitájában, a most éppen fideszes Tölgyessy éles kritikával illette a kormányt, új pártját, a Fideszt, mint akik mindent letarolnak, kíméletlenül kormányoznak és érintettek a korrupcióban. Ez a hang persze nagy egyetértést váltott ki Demszky Gáborból. Kétségtelen tény, hogy Tölgyessy nem az a fideszes, de mégiscsak hozzájuk tartozik.

Szerencsére ezzel együtt sem látni jelet annak, hogy a Fidesz bármilyen mértékben is közeledne az SZDSZ-hez. Az SZDSZ oldaláról azonban tapasztalható ilyen törekvés, és ez még okozhat meglepetést. Ők ugyanis úgy vélik, Demszky Gábor főpolgármester és főpártelnök hatalmasat bukhat az SZDSZ-szel együtt, ha az MSZP és a Fidesz „valamilyen oknál fogva” ne adj Isten külföldi nyomásra úgy dönt, hogy az ország érdekében nagykoalícióra lép. És van egy harmadik lehetőség, amittől még jobban félnek: a Fidesz–MIÉP-koalíció – osztrák mintára.

Látható, hogy Demszky Gábor sarokba szorult. Egy ilyen helyzetben vagy tudomásul veszi, hogy felélte a tartalékait és elhallgat, vagy éppen ellenkezőleg, megpróbál mindent egy lapra feltenni. Úgy tetszik Demszky az utóbbit választotta. Jó hír lehet a nemzeti oldalnak, hogy a Demszky-féle ámokfutás, amelyet ugyan a kimér Kovács László, aki egyre jobban ráértett a hatalom izére és mindenáron miniszterelnök akar lenni, most még könnyűszerre megállított, talán kijátssza a parlamentből az SZDSZ-t, vagy arra a sorsra juttatja mint ahogy a másik rendszerváltó párt, a MDF járt: *beolvad*. De nem a Fideszbe, hanem az MSZP-be...

 Bánhidai Károly